

Lagen som ingen har skrivit

Berättelse

I Sverige finns många lagar. Men det finns också en "lag" som inte är en riktig lag. Den heter jantelagen. Ingen polis kontrollerar den. Ingen har skrivit under den. Ändå känner många människor i Norden igen den.

Jantelagen handlar om en sak: du ska inte tro att du är något. Du ska inte skryta. Du ska inte tro att du är bättre eller smartare än andra. Du ska vara som alla andra.

Här är ett exempel. En person köper en dyr bil. Han kör den till jobbet. Han säger inte så mycket om bilen. Han vill inte verka stolt. Han tänker: "Vad ska de andra säga?" Det är jantelagen.

Var kommer ordet ifrån? En författare hette Aksel Sandemose. Han skrev en bok år 1933. I boken finns en liten stad som heter Jante. I staden får ingen tro att han är något speciellt. Sandemose gillade inte de reglerna. Han tyckte att de var hårda.

I dag använder vi ordet i Danmark, Norge och Sverige. Vissa människor tycker att jantelagen är dålig. Den stoppar människor som vill göra något stort. Andra tycker att den är bra. Det är fint att vara blygsam och inte skryta. Vad tycker du?

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
lag	en regel som alla i landet måste följa
skriva under	skriva sitt namn på ett papper för att säga ja
Norden	Sverige, Norge, Danmark, Finland och Island
skryta	berätta för mycket om hur bra man är
smart	klok; en person som förstår saker snabbt
stolt	en glad och stark känsla över något man har gjort
författare	en person som skriver böcker
regel	något man ska eller inte ska göra
hård	sträng; inte snäll
blygsam	en person som inte skryter och inte vill synas för mycket

Läsförståelsefrågor

1. Varför är jantelagen inte en riktig lag?
 1. Ingen myndighet bestämmer den, och man kan inte bli straffad för den.
 2. Den är för gammal för att gälla i dag.
 3. Den gäller bara i Danmark.
2. Vad gör mannen med den dyra bilen i texten?
 1. Han berättar gärna om bilen för alla på jobbet.
 2. Han håller tyst om bilen för att inte verka skrytsam.
 3. Han säljer bilen direkt.
3. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Aksel Sandemose skrev en bok om staden Jante.
 2. Sandemose tyckte att reglerna i Jante var bra.
 3. Ordet jantelagen används i flera länder i Norden.
 4. Boken blev mycket populär.
4. Vad betyder jantelagen, med dina egna ord?
5. Vissa tycker att jantelagen är dålig, andra att den är bra. Vad tycker du? Förklara kort.

Facit

1. 1. Ingen har skrivit under den och ingen polis kontrollerar den.
2. 1. Han säger inte mycket om bilen, för han vill inte verka stolt.
3. 1. ja b) nej c) ja d) det står inte i texten
4. Exempel på svar: Att man inte ska tro att man är bättre än andra och inte ska skryta.
5. Exempel på svar: Fritt svar. Eleven kan tycka att det är bra att vara blygsam, eller dåligt att man inte vågar visa vad man kan.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för att prata om oskrivna regler och sociala koder. Tema: blygsamhet och att sticka ut. Fråga 5 öppnar för åsikter — påminn om att framställa det neutralt ("vissa tycker"), inte som att alla svenskar tänker likadant.

Diskussionsfrågor

- Finns det en jantelag i ditt hemland, eller i din familj? Hur är den?

- Är det bra eller dåligt att skryta? När är det okej att berätta att man är stolt?
- Känner du någon som vågar sticka ut och göra något stort? Berätta.
- **Skriv (4 meningar):** Skriv om en sak som du är stolt över. Varför är du stolt?

Källor och faktagranskning

- Nationalencyklopedin: Jantelagen (uppslagsord) – <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/jantelagen>
- Svenskt översättarlexikon (Litteraturbanken): Aksel Sandemose – <https://litteraturbanken.se/oversattarlexikon/listor/avupphovsman/?a=Sandemose%2C+Aksel>
- Nordics.info (Aarhus universitet): Jantelov – <https://nordics.info/show/artikel/jantelov>
- Wikipedia: Jantelagen – <https://sv.wikipedia.org/wiki/Jantelagen>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Jantelagen är ingen riktig lag, utan tio fiktiva, oskrivna regler som handlar om att man inte ska tro att man är bättre, klokare eller förmer än andra. Reglerna formulerades av den dansk-norske författaren Aksel Sandemose i romanen "En flykting korsar sitt spår" (på norska "En flyktning krysser sitt spor"), utgiven 1933. Den påhittade staden Jante bygger på Sandemoses egen uppväxtstad Nykøbing Mors i Danmark. Regel nummer ett lyder "Du ska inte tro att du är något". Ordet används i dag i hela Skandinavien (Danmark, Norge och Sverige) om en attityd där man ogillar att någon skryter eller sticker ut. Osäkerhet/tolkning: Sandemose skrev reglerna som kritik (satir) mot en kvävande bygd, inte som ett ideal. Huruvida "jantelagen" fortfarande styr nordiskt beteende är omdiskuterat — vissa menar att den hämmar människor, andra ser ett värde i blygsamhet. Den exakta ordalydelsen av de tio reglerna varierar lite mellan översättningar. Texterna framställer fenomenet neutralt ("många känner igen", "vissa tycker") och påstår aldrig att alla svenskar tänker likadant.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.